

DOKUMENTACE ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA VÝTVARNÝCH UMĚNÍ

FACULTY OF FINE ARTS

ATELIÉR SOCHAŘSTVÍ 2

Sculpture Studio 2

Kulturní krajina

Cultural landscape

DIPLOMOVÁ PRÁCE

MASTER'S THESIS

AUTORKA PRÁCE

AUTHOR

BcA. Tereza Hašková

VEDOUcí PRÁCE

SUPERVISOR

prof. akad. soch Jan Ambrůz

BRNO 2023

OBSAH DOKUMENTACE:

TEXTOVÁ ČÁST	s. 4 – 15
OBRAZOVÁ ČÁST	s. 16 – 21
VIDEOZÁZNAM	s. 22

TEXTOVÁ ČÁST

1/ Anotace.....	4
2/ Motivační úvod	4
3/ Začátek projektu	5
4/ Lom	8
5/ Těžba kamene.....	9
6/ Drtička kamene	10
7/ Postup realizace.....	10
8/ Technický popis objektu	11
9/ Reakce občanů / Města.....	11
10/ Inspirační zdroje	12
11/ Zhodnocení.....	14
12/ Plány do budoucna	14

TEXTOVÁ ČÁST

1/ Anotace

Pro realizaci své diplomové práce jsem si zvolila město Horní Cerekev a to proto, že mé předchozí práce realizované v mé rodné obci zaujaly místostarostku, která mne navrhla, zda bych zpracovala podobný projekt i pro krajinu obklopující město Horní Cerekev. Problematice současné zemědělské krajiny a jejím “kulturněním” se zabývám již čtvrtým rokem.

Jako sochařka hledám především sochařská témata realizovaná pro konkrétní místa v krajině na základě důkladného seznámení se s krajinou minulou a současnou ve spolupráci s vlastníky a uživateli s podporou místních samospráv.

Konceptem diplomové práce je především vnímání kulturní krajiny skrze výtvarnou intervenci. Tu se snažím akcentovat a aktualizovat jako prožitek za pomoci prostorových realizací s výrazným socializačním potenciálem, aktivací místních obyvatel estetickým, etickým ekologickým zážitkem při procházení okolní krajinou. Práce má ambice podhalit neobvyklé perspektivy, nabídnout možnosti a zážitky jiného vnímání okolní zemědělské krajiny.

Konkrétním výstupem pro mou diplomovou práci je tentokrát zchátralá nevyužívaná betonová konstrukce pro drtičku kamene, nacházející se v lomu v Horní Cerekvi. Lom a jeho potenciál mě natolik zaujal, že jsem i přes počáteční zamítavé stanovisko k využití pro zapojení do projektu, mým návrhem radu města přesvědčila a získala souhlas pro realizaci-revitalizaci.

Toto místo, jak jsem již uvedla má velký přírodně kulturní potenciál, má svou industriální historii, pozvolně překrývanou přirozeným přírodním procesem. Nevyužívaný a v očích lidí nezajímavý objekt, jsem se snažila přeměnit, staticky zakonzervovat a minimálním výtvarným zásahem, vestavbou dřevěné plochy, nastavit nové využití místa, a tak i jiné přemýšlení o tomto výjimečném prostředí a o okolní krajině a vztahu obyvatel ke svému okolí.

Cílem projektu je vytvoření okruhu se zastávkami u vytipovaných míst v krajině, které chci postupně zvýraznit sochařsko-architektonickými objekty. Lom a “drtička kamene” je druhou realizací této zamýšlené koncepce. První realizací byla Bednářská skála.

2/ Motivační úvod

Mým cílem projektu je vytvoření okruhu se zastávkami u vytipovaných míst v krajině, které chci postupně zvýraznit sochařsko-architektonickými objekty.

Tím bych chtěla vyzdvihnout body, které jsou v krajině zajímavé a dát jim větší sílu pro vnímání kulturní krajiny. Mým záměrem je, aby lidé tyto místa navštěvovali, trávili více svého volného času v krajině a přimět je k jinému chápání okolní krajiny. Ukázat jim, co nám krajina dává a co my bychom měli dávat jí. Měli bychom se k ní chovat s pokorou a vážit si ji.

Drtička kamene v lomu je druhou realizací celé zamýšlené série. Vytvoří se zde prostor, který bude sloužit jako přirozené místo pro setkávání. Odpočinkové místo, kde se posadíte, hledíte do krajiny, posloucháte bzukot včel, šumění listů a pohlížíte na vlnící se vodní hladinu. V tomto projektu jsem dbala na jedinečnost lokality a ducha místa. Navrhování do krajiny je neskutečně zábavné. Práce s čistým plátnem krajiny je svobodná, ale pramení z ní také velká zodpovědnost k danému místu. Balancujeme vždy na tenké hraně toho, zda je správné, abychom zapomenuté skále či kopci sebrali jeho intimitu a vystavili ho náporu návštěvníků.¹

3/ Začátek projektu

Diplomová práce Kulturní krajina začala vznikat už před rokem, kdy jsem začala poznávat město Horní Cerekev z blízka. Na základě projektu Z Nadhledu, na kterém jsem pracovala při bakalářském studiu, mě oslovilo město Horní Cerekev pro spolupráci. Město Horní Cerekev (dříve také *Horní Cerekvice*, německy *Ober Zerekwe*) se nachází v okrese Pelhřimov, kraji Vysočina. Žije zde přibližně 1 800 obyvatel.² První zachovaný písemný doklad o městě je z roku 1361. Horní Cerekev je ojedinělá svou bohatostí vod. V minulosti byla také Horní Cerekev jako hlavní dodavatel pitné vody pro ostatní vesnice. Nyní se zde nachází několik rybníků.

Zprvu jsem k městu nemohla najít cestu. Když jsem pracovala na projektu Z Nadhledu v mé rodné vsi, pracovalo se mi lehce. Vyrůstala jsem zde od mala, proto jsem krajinu a lidi moc dobře znala. S místem, ke kterému máte vztah se pracuje nejlépe. Proto, když mě Horní Cerekev oslovila, nadšení bylo veliké, ale trvalo déle se ke všemu dopracovat. Začala jsem procházkami po krajině, vyhledávání míst, bodů v krajině, listováním ve starých knihách a kronikách, bádání v historii a poznávání komunity města. Vše se nádherně propojovalo a město i okolní krajinu jsem začala poznávat a lépe chápat. Při procházkách jsem potkávala mnoho lidí, kteří se do krajiny vydali. Už to pro mě bylo velkou motivací. První realizací v Horní Cerekvi byla Bednářská skála. Bod uprostřed pole, kde stál křížek zavalený návozem kamení, které zemědělci vyklízeli z pole. Navrhla jsem a zrealizovala využití navoženého kamení k vytvoření kamenné plochy ve tvaru oválu. Toto místo je jedním z nejkrásnějších míst v okolní krajině. Je zde výhled na celé město, okolní krajinu i okolní města či vesnice. Bod se nachází v 615 m nadmořské výšky. Na místě krom křížku je také umístěna skruž s geodetickým bodem a menší břízka. Toto místo je opuštěné a pro veřejnost nepřístupné. Nevede zde žádná přístupová cesta, kudy se na místo dostat. Mým cílem bylo tedy toto místo pozvednout a zviditelnit, aby se stalo pro veřejnost místem výhledu, procházkového bodu, místo odpočinku a relaxace na pohlížející krajinu.

Na místě jsem tedy vytvořila kamennou plochu o rozměrech 14x3 m. Plocha je vyskládána z kamenů, které zde byly navezeny. Celá plocha je v rovině, se dvěma kruhy (okolo skruže a okolo břízy). Na skruži je vyroben dřevěný poklop, který slouží k sezení. Bednářská skála se tedy stala vycházkovým bodem, které lidé nyní mohou navštěvovat.

¹ Možnosti vesnice, Michaela Hečková, Matěj Chabera, Meziměstě, 2021

² https://cs.wikipedia.org/wiki/Horn%C3%AD_Cerekev [cit. 25.3.2023]

Cílem bylo, upozornit na toto krásné místo, které bylo skoro zapomenuto.

Bednářská skála, 2022, místně specifická instalace, kámen, hlína, rozměry 14000 x 3000 mm

Bednářská skála, 2022, místně specifická instalace, kámen, hlína, rozměry 14000 x 3000 mm

Dále jsem tedy pokračovala s vyhledáváním dalších míst, které by se stalo místem setkávání. Nápady a návrhy se měnily. Vzhledem k historii Horní Cerekev, která byla i nyní je velice bohatá na vodu, mě stále přitahovaly místní rybníky. Prvním návrhem, který jsem chtěla zrealizovat byly plovoucí mola na hladině rybníku, ukotveny ke břehu s nástupem na plochu plovoucího mola. Vybrala jsem si dva rybníky, které odpovídaly mým požadavkům. Prvního majitele rybníku jsem ani nekontaktovala. Bylo mi od obce řečeno, že majitel rybníku k tomuto projektu a realizaci nebude svolný. Kontaktovala jsem tedy majitele druhého rybníku. Rybník se nachází kousek za Horní Cerekví směrem Hříběcí. Rybník menší velikosti, pod svahem, zarostlý stromy a keři v krásně odlehle krajině. Ideální místo pro umístění objektu, aby fungoval jako místo pro odpočinek. První telefonát s majitelem nebyl zrovna přesvědčivý. Vysvětlovala jsem mu můj záměr, proč chci projekt realizovat. Popisovala, jak by vizuálně měly objekty vypadat a celkový cíl mé práce. Poté jsem mu poslala předešlé mé práce a v tom momentu už začal přemýšlet o tom, že by mi projekt dovolil zrealizovat. Nebyl ale stoprocentně přesvědčený a potřeboval chvíli na rozmyšlenou. Rybník si kupoval s tím, že bude zde chytat ryby a využívat ho pouze on se svými přáteli. Myšlenka, že by rybník navštěvovali i jiní lidé pro něj byla nepřijatelná. Čekala jsem dlouho na jeho odpověď a mezi tím jsem hledala další místa, prozkoumávala místní krajinu a rozpracovávala další projekty.

Našla jsem si další bod v krajině na kopci nad Horní Cerekví. Navrhla zde kruhový železný objekt, který by sloužil lidem jako lehátko/lavička, tedy místo s výhledem na Horní Cerekev a okolní krajinu. Návrhy se skici jsem představila obci. Nápad a vizualizace se jim velice líbily a projekt mi schválili. To ale nebyl konec, v návrzích a hledání ideálních míst jsem pokračovala dál. Město je velice známé svým lomem, který leží na kraji města. Lom je momentálně přístupný a navštěvuje ho velký počet lidí po celý rok, hlavně v létě,

kdy je možnost koupání.

4/ Lom

Lom Horní Cerekev

Zatopený lom vedle vlakového nádraží hned za Horní Cerkví směrem na Telč (po pravé straně). Lom je schován za umělým valem porostlým keři, takže ze silnice není vůbec vidět.³ Vodní plocha se nachází na místě těžební jámy bývalého kamenolomu, která byla zatopena po ukončení těžby kamene v 80. letech 20. století. Hloubka vody dosahuje v nejhlubším místě až 22 m, v průměru se pohybuje okolo 11 m. Délka vodní plochy je 400 m, šířka 150 m. Lom dnes slouží hlavně pro rekreační koupání, potápění a rybaření. Kolem lomu vede stezka, ze které se nabízí krásné pohledy na lom a okolí. Lom Horní Cerekev se vyznačuje trvale příznivou jakostí vody z pohledu rekreačního využití.

Přístup k lomu je možný ze severu ze silnice II/112 do Telče, nebo z jihu odbočením z téže silnice na polní cestu, na jejímž konci se nachází parkoviště. Pro pěší a cyklisty je možný přístup po cestě od železničního nádraží. Ze severní strany je přístup k vodní hladině po schodech. Na jižní straně je vstup do vody pozvolný z travnaté pláže.⁴

Lom v Horní Cerekvi byl i po skončení těžby kamene znepřístupněn veřejnosti. I přes zákaz vstupu lidé lom navštěvovali. Scházely se tu děti po škole a trávil zde všechen svůj volný čas. Bylo to pro ně ideální místo, kde se schovat před zrakem veřejnosti. Lom nenavštěvovaly pouze děti, ale i dospělí se do lomu chodili po práci procházet a koukat na krásy a hladinu lomu. Byl zde ničím nerušený klid. Postupem času se okolo lomu vytvořila vyšlapaná cestička a vznikl tak průchozí okruh.

Do roku 2002 bylo potápění zakázáno, byl zde záložní zdroj pitné vody pro Horní Cerekev. Poté, co obec získala kvalitnější zdroj, bylo od května 2003 potápění povoleno. Podle rozhodnutí městské rady je vstup pro potápěče pouze prostřednictvím základny Potápěčského spolku Pelhřimov.⁵ Po povolení vstupu do lomu, se lom začínal naplňovat návštěvníky a turisty. Využívají lom k trávení volného času, procházkám, ale i kempování, které je zde přísně zakázáno. V létě je pláž plná plavců, pejskařů a turistů.

Zatopený lom v Horní Cerekvi není ale jediný u nás v české republice, který už neslouží k těžbě nerostů, ale jako kulturní místo. Takových lomů je v České republice nespočet. Buďto lomy slouží jako místo k odpočinku a relaxaci, nebo místo využívají rybáři či potápěči. Slouží též k adrenalinové zábavě či koupání. Lomy, dříve využívané k těžbě kamene či jiných nerostů, slouží k získání stavebního materiálu. Materiál, který je z lomu získán je ještě dále upravován. Například rozřezáváním nebo drcením. Tyto místa byla zaplněná obrovskou technikou a hlukem práce. Místo nebylo zrovna dvakrát na pohled krásné, spíše odpuzující. Pro veřejnost nepřístupné a v době těžby také nezajímavé. Po skončení těžby se ale spousta lomů změnilo na krásná místa, které lidi začali navštěvovat a stalo se tak kulturním místem.

Jedním z nejznámějších lomů je Malá a Velká Amerika. Natáčelo se zde několik filmů

³ <http://www.stranypotapeckse.cz/lokality/lokaldet.asp?lok=170> [cit. 29.3.2023]

⁴ <https://www.khsjih.cz/koupaci-plochy/lom-horni-cerekev.php> [cit. 30.3.2023]

⁵ <http://www.stranypotapeckse.cz/lokality/lokaldet.asp?lok=170> [cit. 10.4.2023]

a pohádek. Vápencové lomy jsou součástí Českého krasu, z nichž jsou vidět krásná vyhlídková místa. Vstup přímo do lomu je ale přísně zakázán. Dalším lomem, který zaujme svou krásou je Lom Rampa u Jeseníku. Překrásnému přírodnímu koupání dominuje vysoká kolmá stěna, která tu zůstala po těžbě. Nenačtete tady žádné toalety ani stánky s občerstvením. Odměnou vám ale bude panensky čarokrásná příroda s obří skalní dominantou.⁶

5/ Těžba kamene

Hornictví se řadí k nejstarším druhům lidské činnosti. Od okamžiku, kdy pravěcí lidé vyrobili první kamenné nástroje, začal jejich trvalý zájem o přírodní zdroje. Zprvu se zajímali o horniny snadno opracovatelné, především o křemeny, křemence a vápence. Hlavní suroviny sbírali na štěrkopískových pláních a terasách v povodí řek a potoků. Po jejich vysbírání v nejbližším okolí bylo nutné je uvolňovat z matečné horniny hornickou činností. A tak v rovinatém terénu vznikaly první lomové jámy, na svazích stěnové lomy a ve stráních první krátké štoly. K důlním pracím se používaly kamenné, kostěné i dřevěné nástroje a k dopravě sloužily kůže.

Kámen, který si člověk zpočátku přisvojoval v podobě, do níž ho zformoval vítr a voda, je později tvarován k nejrůznějším účelům specialisty-řemeslníky, kteří se ve středověku sdružují v ceších. Po dobu zhruba pěti století potom v českých zemích kamenické resp. kamenicko - zednické cechy upevňují povědomí svých členů o jejich prestižním postavení. S pádem cechů a rozšířením těžby kamene (zejména v souvislosti s budováním železniční sítě) v druhé polovině 19. století, kdy se těžišťe odvětví přesunuje z města na venkov, nastává zlom. Výrazně se mění struktura lidí, kteří se živí dobýváním a opracováním kamene.

Zpočátku se výlom kamene prováděl pomocí železných klínů a zčásti pomocí střelného prachu. Část kamene byla zpracována na místě a sice tak, že velký kámen byl rozbit na menší a ten byl dále paličkami, od oka na obě strany zúženými na dlouhých pružných násadách (nejčastěji z trnky nebo šípku) tzv. švihovkami, roztloukán na štěrk. Štěrk se dopravoval v dřevěných kolečkách na rampu. Kromě štěrku se vyráběl stavební kámen, který se rovnal do figur a dle potřeby byl odvážen koňskými povozy na stavby. Stejným způsobem byl odvážen i zbývající drobnější materiál, který byl ručně tříděn podle velikosti.

S organizací a částečnou mechanizací těžby a zpracováním kamene v podobě, jaká se blíží dnešnímu chápání, se setkáváme až koncem 19. století a začátkem 20. století, kdy si prudký rozvoj stavebnictví, spojený se zaváděním nových technologií (např. široké použití asfaltu a betonu), začal vynucovat jak zvyšování, tak zkvalitňování těžby a zpracování kameniva. Pro ulehčení práce se stavěly v lomech úzkokolejné dráhy a používaly se jednoduché stroje.

Za posledních padesát let oblast kamenoprůmyslu, tak jako řada dalších oborů, prošla procesem vývoje a velkých změn. Postupně docházelo k nahrazování nesmírně vysilující ruční práce mechanizací. Byl zvyšován výkon a účinnosti strojů. Důležitým momentem je postupné využívání elektroniky při ovládní strojů a zavádění výpočetní techniky k řízení celých

⁶ <https://www.cestovinky.cz/clanek/nejkrasnejsi-lomy-ceska-nabizi-soukromi-i-pruzracnou-vodu> [cit. 14.4.2023]

výrobních procesů. Způsoby těžby a zpracování kameniva jsou stále ve větší míře ovlivňovány i rostoucími nároky na ochranu životního prostředí.

Přeprava suroviny od stěny k dalšímu zpracování doznala také velkých změn. Ruční nakládka do kolejových vozíků a veškerá ruční práce byla nahrazena bagry a nákladními automobily. Pozoruhodným vývojem prošel také proces úpravy kameniva-drcení a třídění. V závislosti na požadovaném frakčním složení a kvalitě prochází surovina několika stupni (až třemi) drcení. Primární drcení je zajišťováno čelistovými drtiči doplněnými odhliňovacími třídiči. Další stupně drcení probíhají v kuželových drtičích. Rostoucím požadavkům zejména na přesnost třídění jednotlivých zařízení musely být uzpůsobeny třídící zařízení. Změnila se také doprava mezi jednotlivými výrobními uzly, která je v současné době zajišťována pásovými dopravníky.⁷

6/ Drtička kamene

Nedaleko pláže v lomu v Horní Cerekvi stojí betonový zchátralý rozpadající se objekt, který dříve sloužil jako drtička kamene. Tento objekt je nevyužívaný, pro veřejnost nezajímavý a jejich zrak a zájem o toto místo lidi nepřitahuje. Drtička je ve špatném stavu. Padající kusy střechy, tři díry ve střeše, ulamující se boky stěn, okopané sloupy, posprejované plochy objektu. Okolní prostředí je zarostlé nálety dřevin, keři a v okolí se povalují odpadky. Můj zájem ale toto konkrétní místo přitáhlo. Plánem tedy bylo využít rozpadající se betonovou konstrukci, která má veliký potenciál. Dát místu jiný rozměr chápání, než byl doteď. Vytvořit tedy z bývalé rozpadlé drtičky kamene místo pro zastavení při procházce, místo relaxace a odpočinku, či místo pro kulturní akce. Místo, které budou lidé rádi navštěvovat a stane se tak jejich místem, kde budou rádi trávit svůj volný čas.

Toto není ale jediná drtička kamene, která bude využívána s tímto záměrem. Nad Velkým Březnem je vytvořený čtyř kilometrový vycházkový okruh se zastavením právě u bývalé drtičky kamene. Místo je ale poměrně neznámé a moc lidí o něm neví. Samotná drtička kamene je ale velkou záhadou. Nachází se uprostřed lesů a nikde o ní nenajdeme ani zmínku. Tato drtička kamene slouží pouze pro pohled. Není nijak opravená s nějakým záměrem pro používání.

7/ Postup realizace

Aby se mohlo s projektem začít, musela jsem nejdříve dostat povolení od obce. Když jsem poprvé přišla s návrhem opravy drtičky kamene, obec mi realizaci nechtěla schválit. Obec usilovala o to, aby lom lidé nenavštěvovali, kvůli jeho devastaci. Když jsem ale přišla s návrhem podruhé a vysvětlila jim celý smysl realizace, poté mi projekt schválili. Povolení jsem dostala a mohla jsem začít s realizací.

Nejdříve jsem tedy začala s pročištěním místa od náletů stromů a keřů, které vadily

⁷

http://www.euroviakamenolomy.cz/dokumenty/verejne/publikace/jstk2005_4.htm?fbclid=IwAR0LwqkZpQcAvaM1K7pBETI-7pkuCs5V38X-b3-a_a_c3wh8Gbtz5cshts [cit. 14.4.2023]

v průchodu k objektu. Poté jsem domluvila zedníky, kteří betonový objekt dostali do fáze, kdy se z hlediska stability stal bezpečným. Očistili oplechování, trčící železné tyče z konstrukce, dohodili maltou otřískané sloupy, zabetonovali díry ve stropě a další kosmetické úpravy, aby byl objekt bezpečný a pro oči přijatelný. Při dohlížení na práci zedníků jsem pokračovala v čištění okolí, aby zde vzniklo příjemné místo s výhledem na lom. Zednické práce se ale neobešly bez komplikací. Při nalití betonu ve stropní díře se propadl opěrný systém, který držel podlážku zespodu a vše se zhroutilo a sesypalo na zem. Muselo se tedy vše udělat znovu.

Po dokončení zednických prací následovalo navalení kamenů pod betonový objekt, které měly sloužit jako opěrný kotvicí systém pro dřevěnou plochu. Po navalení patnácti kamenů o hmotnosti cca 700 kg se pokračovalo s rozměřováním dřevěné plochy a uchycováním obvodové konstrukce. Poté se začaly navrtávat díry do kamenů a uchycovat patky pro držení dřevěných trámů a celé dřevěné konstrukce. Patky se lepily chemickou kotvou do díry v kameni. Poté se do patek zasunul dřevěný trám a přišrouboval k protilehlému trámu pomocí železných profilů ve tvaru L. Každý trám se musel zvlášť zaměřit, aby zapadl do obvodové konstrukce. Poté se připevňovaly trámy napříč, aby vnikl podkladní rošt připravený k položení dřevěné plochy. Po dokončení realizace drtičky kamene se ještě upravil okolní terén.

8/ Technický popis objektu

Betonová konstrukce o celkových rozměrech 5200 mm x 8200 mm s podpěrnými šesti sloupy. Uvnitř betonové konstrukce je umístěno 15 žulových kamenů, přemístěných z okolí lomu. Do kamenů jsou upevněny ocelové patky, které drží a podpírají celou dřevěnou konstrukci, vyrobenou z dřevěných smrkových trámů. Dřevěná plocha kopíruje tvar a rozměr betonové konstrukce. Celá konstrukce je také ukotvena do betonových stěn. Na podpěrné konstrukci jsou umístěny smrkové fošny o rozměrech 150 mm - 200 mm x 5100 mm.

9/ Reakce občanů / Města

Při průběhu realizace objektu procházel velký počet lidí. Nejčastěji kladená otázka byla: „Co tady bude?“ Každému, kdo se mě na tuto otázku zeptal, jsem stručně odpověděla, o co zde vlastně jde. Někomu odpověď stačila, usmál se, popřál hodně štěstí při práci a odešel. S jinými jsme vedli i půlhodinové rozhovory o mé tvorbě a záměru. Často jsem slyšela kladné reakce, že je dobře, že se betonový objekt využije. Tím, že jsem pracovala venku u objektu a s kolemjdoucími jsem komunikovala, jsem poznávala lidi z Horní Cerekve a okolí čím dál víc a oni poznávali mě. To mi pomáhalo při realizaci a představování si hotového objektu a jeho funkce.

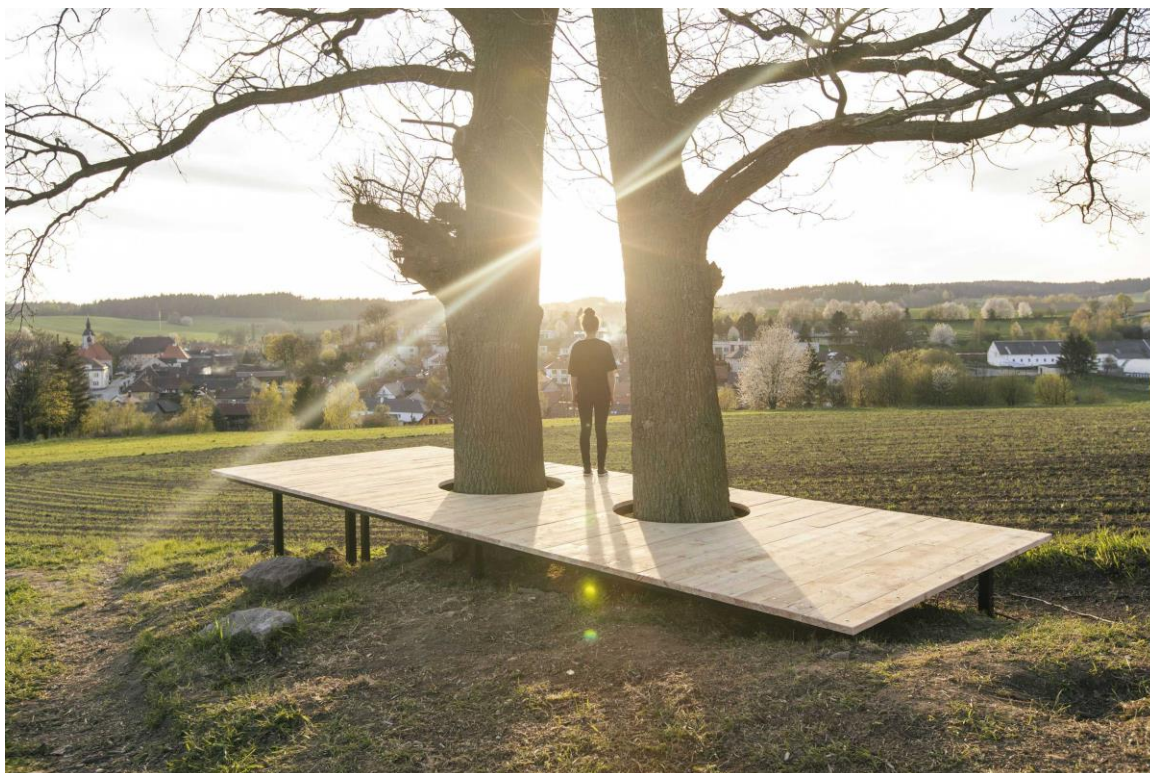
Věřím, že lidé objekt budou rádi navštěvovat a trávit zde svůj čas. Také věřím, že se k místu budou chovat ohleduplně a že se změní jejich přístup k okolní krajině. Snahou je také to, aby si krajiny vážili, neničili ji a udržovali zde pořádek. Věřím tomu, že se tak díky tomuto projektu stane.

10/ Inspirační zdroje

Mým největším inspiračním zdrojem je má místně specifická realizace Dva Duby. Jedná se o vyhlídkový bod v mé rodné obci Nový Rychnov. Zvolené místo jsem si vybrala z důvodu ideálního výhledu na Nový Rychnov. Lze odsud vidět sbíhající se kopce do údolí vesnice a teprve z tohoto bodu je viditelná rozmanitost místa ve kterém žijeme. Objekt se nachází na remízku mezi dvěma poli. Prostor je nevyužívaný, dříve sloužící pro závoz kamení z přilehlých polí. Celý pás remízku je kamenitý a je zarostlý keři. Nejvhodnějším místem pro umístění objektu se stal konec remízku se dvěma vzrostlými duby, odkud je ideální výhled na vesnici i další v budoucnu zamýšlená místa pro realizace.

Objekt tvoří vodorovná dřevěná rampa se dvěma otvory pro vzrostlé stromy, ukotvená na jednoduchou železnou konstrukci. Objekt reaguje na místně specifickou krajinnou situaci, s jejíž nerovností, rostoucími stromy a svažitém terénem vytváří přirozený vizuální kontrast. Rovina objektu navazuje na původní plochu tvořící vrchol remízku a protahuje ji ve vodorovné ploše směrem k Novému Rychnovu. Objekt je ukončen ve výšce 1300 mm nad terénem. Zakomponování dvojice dubů do objektu posiluje atmosféru a jeho socializační potenciál.

Největší inspirací pro mojí další tvorbu je právě tato má realizace, protože splnila a stále plní svůj úkol. Lidé místo stále navštěvují, váží si ho a udržují ho v čistotě. Při pohledu na vesnici v údolí se dá velice dobře přemýšlet a relaxovat. Je zde klid, ticho, a přitom velký rozhled.

Dva duby, 2021, místně specifická instalace, dřevo, ocel, rozměry 3000 x 8000 mm

Dva duby, 2021, místně specifická instalace, dřevo, ocel, rozměry 3000 x 8000 mm

Dalším inspiračním zdrojem je bezpochyby pan profesor Jan Ambrůz. Jeho práce v krajině začala v obci Šarovy u Zlína, kde i nadále pokračuje se svou tvorbou. Ambrůzova tvorba, od počátku inklinující k propojení minimalismu a zemního umění, získala v Šarovech širší zaměření na celkové utváření kulturní krajiny.⁸ Ambrůz již od počátku pracoval s geometrickými tvary, které propojoval i s vnitřním prostorem. V krajině pracoval nejen se dřevem, ale také s kovem a sklem. Vybudoval si v Šarovech svoje “panství”, kde žije, hospodaří a tvoří. Jako občan se kriticky vyjadřuje k územnímu plánování obce, zacházení s vodními zdroji nebo znění pachtovních smluv.⁹ Cílem celého projektu *Jiná krajina*, je zprůchodnění krajiny obnovováním spojujících linií cest a zvýznamňování klíčových bodů. Jan Ambrůz zapojuje do své tvorby také studenty z Ateliéru sochařství 2. I já jsem jako studentka tohoto ateliéru měla tu čest navrhnout a zrealizovat dílo pro jeden z bodů, a tím bylo napajedlo pro krávy, kde jsem vytvořila instalaci *Stromořadí* z kovových trubek.

Mezi studenty AS2 vynikla Pavla Kačírková, která v Šarovech navrhla a společně s Janem Ambrůzem realizovala sérii velice klíčových objektů, *Kříže cesty sochy krajina lidé*, který vytvořil spolu se studentkou. Jde o čtrnáct identických betonových křížů, spojující vesnici s okolními poli. Kříže byly nejdříve vystaveny v rámci ateliérové výstavy *Beton* na

⁸ Ondřej Navrátil, *Řečiště a vlna: České umění a environmentální problematika na počátku 21. století*, Brno: [Dexon Art](#), 2021, s. 210.

⁹ Tamtéž.

Špilberku. Poté hledající své místo, které našly právě v Šarovech. Jde o obrysy křížů, dva a půl metru vysokých a uvnitř dutých, umožňující vnímat jako orámování krajiny, do které lze vstoupit.¹⁰

Velkým inspiračním zdrojem pro mě byla také kniha Možnosti vesnice od Michaely Hečkové a Matěje Chabera. Jedná se o průvodce, který mapuje 12 dramatických portrétů architektonické, společenské a kulturní proměny českých vesnic za posledních 20 let. Kniha odkrývá často skrytou vrstvu nenápadných příběhů, vnitřních motivací a kreativních tvůrčích kompromisů, které stojí za jejím vznikem.¹¹ Pro mě nejzajímavějším a nejinspirativnějším projektem je Na Bahně. Jedná se o stezku s dřevěnými chodníčky vedoucími nad promáčenou krajinou na návsi v obci Bratčic. Dříve zde byla hasičská nádrž zpevněná betonovými bloky a zanesená několikacentimetrovými nánosy bahna. Prostor Na Bahně nyní slouží jako přirozené místo setkávání. Opravenou nádrž Mokřad a dřevěnou lávku pro pěší doplnilo odpočinkové molo, ale i mlatová cesta pro procházky a dřevěné hřiště.¹² O tuto ojedinělou a výjimečnou realizaci se zaslouhuje krajinářský architekt Dan Šrámek. Od začátku prosazoval důraznější práci se zadržováním dešťové vody. Lokalitu nechtěl vysoušet, spíše naopak. Nesmírně důležité pro něj bylo zachovat specifický charakter a výjimečnost místa.¹³

11/ Zhodnocení

Celý projekt bych hodnotila velice kladně a jsem s ním nad míru spokojená. Naučila jsem se spoustu nových dovedností, co se týče manuální práce. Naučila jsem se být přesná a řešit i malé detaily, protože zde hrály velkou roli. Tento projekt obnášel i spoustu vyřizování s obcí, obvolávání, zařizování techniky apod.

Trpělivost, zručnost, oddanost, fyzická schopnost a síla. To vše a ještě více bylo při této práci potřeba. A já jsem tyto schopnosti posunula ještě o kousek dál. Velice dobře se mi s městem Horní Cerekev pracuje. Ve všem mi vyjdou vstříc, v projektu mě podporují a cokoliv je potřeba, zařídí. Budu ráda s tímto městem dál spolupracovat.

12/ Plány do budoucna

Plány do budoucna jsou jasné. Vytvoření vycházkového okruhu v obci Horní Cerekev a okolní krajiny se sochařsko-architektonickými intervencemi, které budou lidem sloužit jako místo pro zastavení, odpočinkové místo a příjemné trávení volného času. Nadále bych se chtěla věnovat i okolí lomu. Zmapování celého okolí, cesty, chodníky, příjezdové komunikace a všechny stávající funkční prvky. Také uvažuji nad umístěním další intervence naproti drtičky kamene a propojit tak celý okruh lomu.

¹⁰ Tamtéž, s. 214.

¹¹ Možnosti vesnice, Michaela Hečková, Matěj Chabera, Meziměsto, 2021

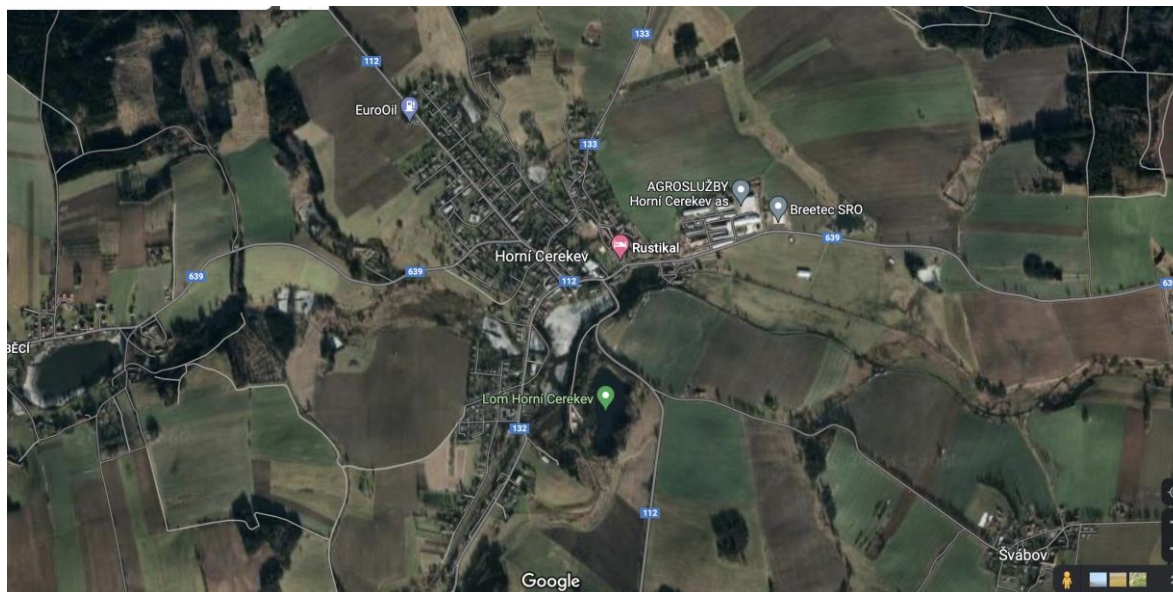
¹² Tamtéž, s. 95

¹³ Tamtéž, s. 97

Obec Horní Cerekev mě proto oslovila, abych jim tento projekt realizovala. Vše není hned a proto chvíli potrvá, než celý projekt bude dokončený. Věřím ale, že se plány stanou skutečností a že vše bude fungovat, jak má.

Obec mě také oslovila pro navrhnutí objektů do parku v centru města, který je nyní nevyužívaný a pro lidi nezajímavý. Mé plánované návrhy jsou umístění kruhových železných konstrukcí o různých rozměrech a výškách, pobité z vrchu prkny, která budou sloužit jako lehátka nebo lavičky. Dalším plánem je umístění železných skruží na vyhlídkový bod na kopci nad Horní Cerekví, kde je výhled na okolní krajinu a celé město. Místo je odlehlé a je zde klid. Věřím, že se mi všechny návrhy a plány podaří zrealizovat a že se změní pohled a chápání lidí na okolní krajinu.

OBRAZOVÁ ČÁST

Mapa Horní Čerekev - 2022

Mapa Horní Čerekev-Vyznačení místa drtičky kamene – 2022

Drtička kamene, Horní Cerekev -původní stav, 2023, beton, ocel, rozměry 4500 x 5200 x 8200 mm

Drtička kamene, Horní Cerekev -původní stav, 2023, beton, ocel, rozměry 4500 x 5200 x 8200 mm

Drtička kamene, Horní Cerekev -původní stav, 2023, beton, ocel, rozměry 4500 x 5200 x 8200 mm

Drtička kamene, Horní Cerekev - momentální stav, 16. 4. 2023, beton, ocel, dřevo, rozměry 4500 x 5200 x 8200 mm

Drtička kamene, Horní Cerekev - momentální stav, 16. 4. 2023, beton, ocel, dřevo, rozměry 4500 x 5200 x 8200 mm

Drtička kamene, Horní Cerekev - momentální stav, 16. 4. 2023, beton, ocel, dřevo, rozměry 4500 x 5200 x 8200 mm

Drtička kamene, Lom Horní Cerekev-momentální stav, 16. 4. 2023, beton, ocel, dřevo, rozměry 4500 x 5200 x 8200 mm

Drtička kamene, Lom Horní Cerekev-momentální stav, 16. 4. 2023, beton, ocel, dřevo, rozměry 4500 x 5200 x 8200 mm

Drtička kamene, Lom Horní Cerekev-momentální stav, 16. 4. 2023, beton, ocel, dřevo, rozměry 4500 x 5200 x 8200 mm

Odkaz na videozáznam: [Kulturní krajina - Lom Horní Cerekev, Drtička kamene - Tereza Hašková](#)

Kulturní krajina – Lom Horní Cerekev, Drtička kamene, videozáznam, 2:02, 2023

Zdroje:

Možnosti vesnice, Michaela Hečková, Matěj Chabera, Meziměst, 2021

https://cs.wikipedia.org/wiki/Horn%C3%AD_Cerekev [cit. 25.3.2023]

<http://www.stranypotapecske.cz/lokalita/lokaldet.asp?lok=170> [cit. 29.3.2023]

<https://www.khsjih.cz/koupaci-plochy/lom-horni-cerekev.php> [cit. 30.3.2023]

http://www.euroviakamenolomy.cz/dokumenty/verejne/publikace/jstk2005_4.htm?fbclid=IwAR0LwqkZpQcAv aM1K7pBETI-7pkuCs5V38X-b3-a -a c3wh8Gbtz5cshts [cit. 14.4.2023]

Ondřej Navrátil, *Řečiště a vlna: České umění a environmentální problematika na počátku 21. století*, Brno: [Dexon Art](#), 2021, s. 210.